

สิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน ในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ไวรัสโคโรนา เป็นกลุ่มของไวรัสที่อยู่ในวงศ์ Coronaviridae สามารถติดเชื้อได้ทั้งในคนและสัตว์ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ที่ติดเชื้อในคนสามารถทำให้เกิดอาการของโรคที่ไม่รุนแรงคล้ายไข้หวัดธรรมดา ในขณะที่ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์อื่นๆ ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยมีอาการรุนแรงมากกว่า (เช่น เมอร์สหรือโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง และโรคซาร์สหรือโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง) ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ซึ่งยังไม่เคยมีรายงานการติดเชื้อในคนมาก่อน เริ่มมีการรายงานครั้งแรกในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ณ เมืองอู่ฮั่น ในประเทศจีน

อาการและอาการแสดงที่พบ ได้แก่ อาการผิดปกติทางระบบทางเดินหายใจ และมีไข้ ไอและหายใจหอบ ในรายที่มีอาการรุนแรงมากขึ้น อาจมีอาการปอดบวม เกิดความผิดปกติของทางเดินหายใจเฉียบพลันและรุนแรงและอาจทำให้เสียชีวิตได้ คำแนะนำมาตรฐานเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 คือ ทำความสะอาดมือบ่อยๆ โดยการใช้เจลล้างมือที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ หรือการใช้น้ำสบู่และน้ำ ไอและจามใส่ข้อพับแขนด้านใน หรือกระดาษชำระ และหลีกเลี่ยงการคลุกคลีกับผู้ที่มีการไอและไอ

องค์การอนามัยโลกกำลังทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้เชี่ยวชาญระดับโลก รวมทั้งองค์กรภาครัฐและหน่วยงานพันธมิตรอื่นๆ เพื่อกระจายองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ข้องกับไวรัสชนิดใหม่นี้ เพื่อให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับมาตรการเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชน และป้องกันการแพร่กระจายของการระบาดในครั้งนี้อย่างทันทั่วถึง

สิทธิ บทบาท และความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข ตามหลักอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน

บุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข เป็นด่านหน้าที่ต้องตอบโต้กับการระบาด ซึ่งเขาเหล่านั้นต้องเผชิญกับสิ่งคุกคาม (hazards) ซึ่งทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคระบาด (ในกรณีนี้ได้แก่เชื้อ COVID-19) สิ่งคุกคามเหล่านั้น ได้แก่ การสัมผัสกับเชื้อที่ก่อให้เกิดโรค ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน ภาวะความบีบคั้นทางใจ ความเหนื่อยล้า ความหมดไฟในการทำงาน การติตรา และความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจ เอกสารชิ้นนี้กล่าวถึงสิทธิและความรับผิดชอบของบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงมาตรการเฉพาะที่จำเป็นในการป้องกันคุ้มครองเจ้าหน้าที่ ตามหลักอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน

สิทธิของบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงนายจ้างและผู้บังคับบัญชาในสถานบริการสุขภาพ

- รับผิดชอบในภาพรวม โดยจัดให้มีมาตรการในการป้องกันคุ้มครองเจ้าหน้าที่เพื่อลดความเสี่ยงทางสุขภาพตามหลักอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน¹

¹(รวมถึงการดำเนินงานของระบบบริหารจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เพื่อที่จะระบุสิ่งคุกคาม และประเมินความเสี่ยงและความปลอดภัยที่มีผลต่อสุขภาพ การมีมาตรการในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ (IPC) การมีนโยบายต่อต้านความรุนแรงและการล่วงละเมิดในที่ทำงาน)

- ให้ความรู้ จัดฝึกอบรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานให้แก่บุคลากร ประกอบไปด้วย;
 - การอบรมเพื่อทบทวนเรื่องการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ (IPC) และ
 - การอบรมเรื่องสวมใส่ การถอด และกำจัดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (PPE)
- จัดเตรียมอุปกรณ์ควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ (IPC) และ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (PPE) ให้เพียงพอ (เช่น หน้ากาก, ถุงมือ, แวนตาสำหรับป้องกัน, เสื้อคลุม, เจลทำความสะอาดมือ, สบู่และน้ำสะอาด และอุปกรณ์ทำความสะอาดต่างๆ) ให้มีปริมาณที่เพียงพอสำหรับบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข หรือผู้ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ให้การดูแลผู้ป่วยสงสัยหรือผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อ COVID-19 โดยบุคคลดังกล่าว ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ บนพื้นฐานข้อกำหนดด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน
- จัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมตามความจำเป็น
- จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากการกล่าวโทษสำหรับบุคลากร เพื่อให้สามารถรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ได้ เช่น หากมีการสัมผัสเลือดหรือสารคัดหลั่งจากระบบทางเดินหายใจ หรือกรณีที่เกิดความรุนแรงระหว่างปฏิบัติงาน พร้อมทั้งให้มีการติดตามรวมถึงการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ โดยเร่งด่วน
- แนะนำให้บุคลากรประเมินตนเอง รวมทั้งรายงานอาการเจ็บป่วยและจำกัดตัวเองอยู่ที่บ้านเมื่อมีอาการเจ็บป่วย
- จัดสรรระยะเวลาทำงานให้มีความเหมาะสม และควรมีการหยุดพักในระหว่างเวลางาน
- ปรึกษากับหรือกับผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขในประเด็นของอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากร และรายงานต่อพนักงานตรวจความปลอดภัยของแรงงาน ในกรณีที่พบโรคที่เกิดจากการทำงาน
- ไม่ควรกลับไปปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานที่ยังอยู่ในสถานการณ์ที่อันตรายอย่างมากต่อชีวิตหรือสุขภาพ จนกว่านายจ้างจะมีการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้แล้ว
- อนุญาตให้บุคลากรมีสิทธิที่จะออกจากสถานที่ทำงานที่มีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตอย่างรุนแรง นอกจากนี้ บุคลากรควรได้รับการปกป้องจากผลกระทบที่ไม่เป็นธรรมตามมาจากการใช้สิทธินั้น
- หากมีการติดเชื้อ COVID-19 ที่เกิดจากการสัมผัสปัจจัยเสี่ยงในที่ทำงาน ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิที่ได้รับการชดเชย การฟื้นฟูเยียวยา และการได้รับการรักษา ทั้งนี้จะพิจารณาการได้รับความเสี่ยงจากการทำงานซึ่งมีผลทำให้เกิดความเจ็บป่วย ให้เป็นการโรคที่เกิดจากการทำงาน
- จัดให้มีการเข้าถึงบริการรักษาและคำปรึกษาด้านสุขภาพจิต
- เปิดโอกาสให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ และ/หรือตัวแทนของบุคลากร

บุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขควรปฏิบัติดังนี้

- ปฏิบัติตามแนวทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานที่กำหนดไว้ รวมทั้งหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้อื่นได้รับความเสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัย นอกจากนี้ควรมีส่วนร่วมในการฝึกซ้อมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่ต้นสังกัดจัดให้
- ปฏิบัติตามแนวทางการการประเมิน คัดแยก และรักษาผู้ป่วย
- ให้การรักษาผู้ป่วยด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี มีความเห็นอกเห็นใจ และปฏิบัติต่อกันอย่างมีเกียรติ
- รักษาความลับของผู้ป่วย
- เมื่อพบเคสผู้ป่วยสงสัย และผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อ COVID-19 ให้มีการปฏิบัติตามแนวทางการรายงานแก่หน่วยงานสาธารณสุขอย่างเร่งด่วน

- ดำเนินการเชิงรุกในการให้ข้อมูลในเรื่องของการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ และข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องแก่ประชาชนที่ยังไม่มีอาการหรือความเสี่ยง
- สวมใส่ ใช้งาน ถอดและทิ้งอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (PPE) อย่างเหมาะสม
- หมั่นสังเกตอาการป่วยของตนเองอยู่เสมอ หากมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น ควรแยกตัวเองออกจากผู้อื่น และแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
- แจ้งฝ่ายบริหาร ให้มีการให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่ประสบปัญหาภาวะความเครียดและความกดดันทางด้านจิตใจที่ต้องการความช่วยเหลือ
- รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทันที เมื่อเกิดสถานการณ์ที่มีแนวโน้มเป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิต

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

องค์การอนามัยโลกจะพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเมื่อมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสเพิ่มมากขึ้น และเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ ได้แก่

- [โรคอุบัติใหม่ของการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ \(nCoV\) วิธีการตรวจ ป้องกัน ตอบโต้และควบคุม](#)
- [การเฝ้าระวังและคำนิยาม](#)
- [การตรวจคัดกรองและวินิจฉัยระยะเริ่มแรก](#)
- [การจัดการผู้ป่วย](#)
- [การป้องกันและควบคุมการติดต่อ](#)
- [แนวทางสำหรับห้องปฏิบัติการ](#)
- [การเตรียมความพร้อมในระดับประเทศ](#)
- [การสื่อสารความเสี่ยงและความร่วมมือกับชุมชน](#)
- [รายการสิ่งของที่จำเป็นสำหรับการจัดการกับโรคติดต่อ](#)
- [การลดการติดเชื้อจากสัตว์สู่คน](#)